

Український ВІСНИК

E-mail:
ukrainskyi.visnyk@gmail.com

М. Шевченко

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XVIII. № 9-10 (травень) 2011

З такими
україночками
«наша пісня, наша
слава не вмере, не
загіне...»

Прочитайте:

- ❖ Міністр закордонних справ України зустрівся з представниками української громади Бухареста
- ❖ Передз'їздівські нотатки
- ❖ Одинадцять років на сурівській дорозі
- ❖ Національна Олімпіада з української мови
- ❖ Гуцули мають таланти
- ❖ Чуєш, брате мій
- ❖ Розлука
- ❖ Андрія – негостинська лілея
- ❖ Сторінку письменника

МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ ЗУСТРІВСЯ З ПРЕДСТАВНИКАМИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ БУХАРЕСТА

Вісімнадцятого травня міністр закордонних справ України Костянтин Грищенко, який перебував у Румунії для переговорів з румунським міністром закордонних справ Теодором Баконським, зустрівся в Культурно-інформаційному центрі України з представниками української громади Бухареста. На зустрічі був присутній Посол України в Бухаресті, Його Ексцеленція Маркіян Кулик.

Шеф української дипломатії представив процес економічних і соціальних реформ, які відбуваються в Україні. Підкреслив, що основною ціллю його візиту є посилення економічного співробітництва і поживлення торговельних обмінів між двома сусідніми і дружніми країнами, співпраця на міжнародній арені в дусі європейського вибору України.

Водночас Костянтин Грищенко наголосив на тому, що предметом переговорів будуть також забезпечення прав і потреб української меншини в Румунії і румунської меншини в Україні в галузі освіти, культури, збереженні національної ідентичності. У цій справі високий гість бажав почути думки і пропозиції проводу СУРу, представників української громади румунської столиці.

Від імені української громади міністра закордонних справ України привітав голова СУРу, депутат від української меншини в румунському парламенті Степан Бучута:

– Маю велику честь вітати Вас з нагоди перебування в Румунії. Від імені Союзу Українців Румунії, від української громади, яку представляю в Парла-

менті, дозвольте мені побажати Вам успіхів у Вашій дипломатичній діяльності. Союз Українців Румунії старанься діяти за збереження національної ідентичності, плекання рідної мови, розвиток освіти, збереження культури та релігії українського населення. Завдяки наполегливій праці ми змогли зберегти цінні національні надбання нашого народу.

Степан Бучута зробив також перелік міжнародних українських організацій, членом яких є СУР.

З боку учасників зустрічі було зроблено слушні пропозиції щодо зміцнення культурних зв'язків та обмінів між українською громадою Румунії та Україною.

М.М.

ВШАНУВАННЯ МАРАМОРОСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ І ДОБРОВОЛЬЦІВ

Слово голови СУРу, депутата Степана БУЧУТИ

Згідно з Резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй 8 і 9 травня оголошено днями пам'яті і примирення. В ці дні покладаються вінки квітів на могили солдатів всіх національностей, які полягли у Другій світовій війні.

Асоціація «Меморіал» діє у Бухаресті, вона була заснована з ціллю збереження пам'яті про солдатів і цивільних осіб, що загинули під час війни на території Румунії.

У своїй програмі дій та культурних заходів Союз Українців Румунії має і вшанування пам'яті українських добровольців та ветеранів війни, зокрема біля пам'ятника, зведеного на честь ветеранів у марамороському українському селі Русь-Поляни. Складаємо шану ветеранам і добровольцям, бо вони своєю боротьбою і жертвами зробили вклад у перемогу над фашизмом, у визволення Румунії від гітлерівців.

На прохання добровольців з Долини Рускови, Русь-Полян, Кривого і Рускови,

що воювали на боці антигітлерівської коаліції, румунською державою був зведений у 1954 році пам'ятник у селі Русь-Поляни. Впродовж років пам'ятник зазнав змін аж до сьогоднішнього імпазантного вигляду у парку в центрі села. Відновлення пам'ятника завдячується меру села Штефану Ончі,

співробітникам примарії, яка виділила для цього необхідні кошти.

Спасибі усім тим, що зібралися вшанувати пам'ять добровольців і ветеранів війни в Русь-Полянах, в одному з найбільших сіл Марамуреського повіту, в якому проживає понад 98 відсотків етнічних українців. Дякую місцевим органам, прикордонній поліції, організаторам на чолі з головою місцевої організації СУРу Штефаном Кіфою, голові повітової філії Мирославу Петрецькому, всім членам творчих колективів, які сприяли організуванню цих урочистостей.

Вічна Слава тим, хто приніс себе в жертву за звільнення країни і побудову демократичного суспільства в Румунії!

День Великодніх традицій та звичаїв

У рамках шкільних та позашкільних освітніх дій у школі № 4 – Горб села Поляни у партнерстві з Марамороською філією СУРу, примарією та сільською радою, Православною церквою, школами сіл Бистрий та Красна відбулися заходи з приводу Великодніх Свят. Великодне Свято – одне з найбільших свят християнства щодо традицій і звичаїв. «Великодні традиції та звичаї» мали на увазі залучення учнів, їх творчого потенціалу щодо зберігання цих традицій та звичаїв.

До розпочатих заходів вчителем Штефаном Кіфою, директором школи, викладачем Марією Юрча було залучено викладачів Анну Берфела, Анатоля Фізеші, Рамона Цолу, М. Бойка, Стелу Сонгот, Николая Дутку, Віоріку Лаурюк та учнів згаданих шкіл.

Тему обговорення «Великодні традиції та звичаї». Диво Воскресіння» було поділено на чотири частини: Пасхальні традиції села, художня виставка, писанки, предмети, виготовлені учнями з нагоди Пасхальних свят, конкурс «Великодні обичаї».

Мета проекту – зберігання українського традиційного костюму, традицій та звичаїв. Після закінчення заходів учасників було нагороджено грамотами та подарунками.

Марія ЮРЧА,
Анна БЕРФЕЛА

ПРАВДА – ЯК ВИНЯТОК?

Дзвонить мені до редакції одна пані з провінції, ім'я якої не називатиму. Схвильованим голосом пані дякує мені за те, що в «Українському віснику» я пишу «правду, правду, правду!» (так, слово правда вона повторила аж тричі) про стан української громади, про сурівські справи і негаразди, каже, що вона усім радить читати мої «сміливі» публіцистичні матеріали.

Розумію, що пані має на увазі, зокрема, мої коментарі «Маргіналії до наступного З'їзду СУРУ» – «Моральний обов'язок, чи манна небесна?» (ч. 5-6, березень) і «Постскриптум» до цієї статті (ч. 7-8, квітень). Підкреслює, що в нашій пресі я єдиний «насмільююся» писати правду про СУР та його діяльність.

Признаюся, я зрадів похвалою щирої українки, бо котрий журналіст не радіє, коли його читають та ще й хвалять? Здебільшого до писання журналістів присікаються, навіть лають їх, особливо тоді, коли критичні статті посягають на різні «авторитети».

Згодом, коли рожевий настрій від похвали трохи розвіявся, я замислився: невже правда про стан української громади (особливо перед такою важливою подією, як з'їзд!), винесена на люди, повинна бути винятком, а не правилом у нашій українській пресі, не нормою для всіх українців – від низів до верхів?

Невже в умовах демократії і свободи слова писати

правду – сміливість, її глашатай іде на ризик? В

такому разі я «один у полі воїн»,

наївний Дон Кіхот, котрий

бореться з вітряками? Невже

живемо і діємо в облуді, а пишні

слова на наших зібраннях тільки

окозамилування з боку тих, котрі

видряпалися високо по сурівській

драбині?

На мою думку, річ не у сміливості. Серед українців є багато людей принципівих, з прямим хребтом, правдолюбів. Та вони не журналісти, вони наче загублені у загальній інертності, чи просто їх думкою нехтують ті, котрі обрані для того, щоби своїм словом і ділом надихали і вели громаду до справжніх змагань за національну свідомість, відродження і зміцнення національних цінностей, на чому я наполягаю у моїх статтях, які викликали похвалу пані з провінції.

Тут слід би торкнутися і стану нашої української преси, її кадрового складу. За понад двадцять років свободи і демократії з рядів молоді української інтелігенції не появилось жодного журналіста, хоча маємо десятки випускників філології, з яких немало закінчили вищі студії в Україні. Говоримо про потребу нової зміни, та де вона? Молодь шукає роботи (звісно, добре оплачуваної) в різних приватних фірмах, на митниці, тільки не у журналістиці. Бо журналістика вимагає досконалого знання української мови, вимагає багаторічного учнівства, а ще й вправного пера.

Зрештою, вона вимагає безкомпромісності, а не шапкування і покірливості перед шефами, згубної «обережності», аби не викликати «немилість» роботодавця.

Та і кадрова політика у цій справі всіх дотеперішніх провідів СУРУ – майже нульова. Не висилаються на студії (маю на увазі вузи України) випускники ліцеїв з прицілом на конкретні потреби української освіти, української преси, не відбираються кандидати із нахилом і здібністю до певних професій, не заохочуються, не надаються їм ні найменші гарантії, що, ставши випускником, наприклад, журналістики, той чи інший дістане роботу у наших часописах. Натомість деякі наші «лідери» звалюють вину на так званих «корифеїв», які, мовляв, засіли місця у редакціях і ніяк не хочуть поступитися місцем молодим. Та не можуть назвати жодного потенціального журналіста, дорогу якому заступають «корифеї-пенсіонери».

Якщо мова пішла про кадрову політику, то слід назвати й іншу «хворобу». Як тільки появиться якась приваблива посада на повітовому чи міністерському рівні (маю на увазі інспекторів, радників), як відразу починають діяти кумівство, знайомство, взаємні послуги (я тобі, а ти мені), а не насамперед оцінення за компетентністю.

КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР Є. А КУЛЬТУРА?

Коли почуєш чи прочитаєш назву такої інституції, як **культурний центр**, мимоволі проймаєшся повагою, уявлячи собі його храмом духовності, куди входиш із трепетом у душі, боячись, аби необережним словом чи вчинком не «осквернити» місця, де прості смертні мають доступ у світ музики, літератури, філософії, де вони залишають перед порогом буденні клопоти, поринаючи у «чистилище» духовності.

Розуміється, гіперболізую, ідеалізую, романтизую, свідомий того, що таке визначення культурного центру – утопія.

Та навіть «приземлившись», всеодно культурний центр не можна сприймати як звичайну будівлю з привабливою назвою на фронтоні. Бо вже саме слово **культура** містке, тим більше, коли воно пов'язане з певною етнічною громадою, у нашому випадку українською. Така інституція, як культурний центр, задумується і матеріалізується з точним прицілом піднімати культурний рівень членів цієї громади, культивуючи національні цінності: мову, пісню,

звичаї і традиції, що творилися

з давен багатьма поколіннями,

передавати їх тим, що прий-

дуть за нами, закріплювати

свідомість, що ми є галуз-

кою великого народу з

славною історією і висо-

кими духовними набутками.

Покищо маємо такий культурний центр у великому банатському місті Тімішорі. Наскільки знаю

– це будинок майже розкішний, обладнаний усім необхідним. На жаль, читачі газети нічого не знають про його діяльність, про заходи (постійні і періодичні), які організуються у ньому. Дотепер ні банатські кореспонденти, які друкуються у наших часописах, ні члени Тіміської філії СУРУ не розповіли про будні і свята тімішорського українського культурного центру. Що це: скромність, чи немає про що писати?

Не підніматиму питання, хоча були запити до редакції з боку читачів, чому такий центр збудовано не у повітах, що межують з Україною (Мараморощина, Буковина), а в Банаті, що межує з Сербією, не стосуватимусь його роботи, не маючи конкретних даних про неї. Це було б некоректно, з журналістського кута зору непрофесіонально.

Можу тільки назвати потенціальні можливості такого центру.

Найперше він повинен би згуртувати навколо себе всіх свідомих українців міста, які волею долі опинилися далеко від зон компактного проживання нашого населення, насамперед інтелігенцію, яка, у свою чергу, повинна залучити тих, котрі відірвалися з різних причин від кореня рідної мови і рідного духовного світу. Для цього культурний центр має запропонувати українцям ті види і форми діяльності, які їм бракують в іншомовному оточенні.

Отже, при культурному центрі мали би діяти хор чи хоч би вокальні гуртки (який прекрасних приклад дають сучавські «Секрухи»!), танцювальний колектив; для дітей українців, які, звичайно, навчаються у румунських школах, можна організувати групи вивчення української грамоти, співу, ігор. Можна влаштовувати виставки картин і фотовиставки.

В культурному центрі у пошані повинна би бути книга, насамперед українська книга. І не тільки Шевченко, Франка чи Леся Українка. Маємо власну українську літературу, яку творять, зокрема, і «корифеї» на адресу яких лихословлять деякі банатські «лідери». Можна би влаштовувати презентацію цих книг із участю авторів. До речі, чи хоч раз виступав у культурному центрі талановитий банатський молодий поет і прозаїк Микола Корнищан?

Це тільки кілька логічних сугестій, без втілення яких культурний центр не виправдовує ні свого існування як будівлі, ні назви.

Нарешті, культурний центр має бути трибуною дебатів на тему сурівських справ, досягнень і негараздів, яких і після двадцяти років існування організації у нас не бракує.

Словом, стіни будь-якої інституції, тим більш культурної, повинні мати не тільки вуха, вони мусять мати насамперед голос, який би приваблював українців.

Михайло МИХАЙЛЮК

Передз'їздівські нотатки

Минуло 11 років, відколи я покинув з моєю сім'єю село Луг над Тисою, що на Мараморощині. Коли ми жили у Лузі, більш ніж 20 разів я відвідав Україну разом з дружиною Одотєю.

Мати дружини була з України, з Великого Бичкова, що на Рахівщині. До восьмого класу під час канікул Одотя жила в Україні. Там від своїх навчилася багато українських пісень, готувати смачні страви. В Україні ми відвідали багато міст: Ужгород, Львів, Мукачево, Верховину, Коломию, Рахів. В Україні ми мали багато друзів, звідти я привіз багато книг, які і тепер знаходяться в моїй бібліотеці. В Мукачеві ми мали знайому Марусю Ткач, яка знала багато пісень. Вона заспівала нам українську гарну пісню. На жаль, я запам'ятав лише дві строфки:

*Часто мелодії щирі
В серці моєму бринять.
Прагнучи в світі широкім,
Піснею гордо лунать.*

*Слів не знайду я, щоб вилить
Душу палкою своєю.
Мабуть, ця пісня зі мною.
Ляже в могилу мою...*

Минуло 11 років як ми поселилися у Банаті (повіт Тіміш). Разом з дружиною ми почали шукати українців. І так, у десятих місцевостях знайшли їх, де заснували організації СУРУ.

Населені пункти, де ми знайшли українців, це Варіяш, Джелу, Дудешть Веки, Синіколау Марє, Чинад, Теремія Марє, Томантик, Ловрін, Шандра і Готлоб. Третина сурівських організацій Тіміського повіту були засновані сім'єю Корнищан.

Важка була ця робота, бо місцевості знаходяться на великій відстані (5-20 км). Щоб скоротати дорогу, потрібно було переходити через ниви, канали з водою.

По дорозі мав приємні і неприємні зустрічі. Так, однієї літньої днини я записував українців в селі Джелу, де пізніше була заснована сурівська організація. На головній вулиці мене і мою дружину оточило багато людей.

Біля нас зупиняється машина. З машини виходить жінка і прямує до мене. Обома руками обняла за ший, цілує і плаче.

Потім з машини вийшов чоловік, люди відступилися. Моя дружина також відійшла.

Одинадцять років на сурівській дорозі

– Ти мене не впізнав, Колю? Ти мій бувший класний керівник, а пізніше моя перша любов, – шепче жінка на вухо.

Так, я пригадав яблуневий сад, місячні ночі і синьооку дівчину Анну. Вона кличе свого чоловіка, а я дружину і ми знайомимось. Ось так після тридцяти років я зустрівся з Анничкою на моїй сурівській дорозі.

Інша приємна зустріч на моїй сурівській дорозі сталася в селі Нарив, де я зустрів молоду жінку Галю в чорній хустині.

– Скажіть, Галю, звідки ви прийшли?

– З Мараморощини, з села Р., я покинула лицей ім. Тараса Шевченка в Сігеті і без того, щоб знали батьки, втекла в Банати і тут вийшла заміж. Я хотіла бути щасливою. Він любив мене до якогось часу. Пізніше розлюбив і відтоді я ношу чорну хустину.

– Чому розлюбив?

– Мабуть, тому, що я українка, а він іншої національності.

– У вас є діти?

– Ніколи я йому не подарую, а українцеві – і десять.

В Сігеті я співала в хорі, ходила з мамкою на Україну, мала багато друзів. А тепер я наче загублена вівця.

– Ні, ви не загублені! Вас знайшли українці. Сказали, що співали в хорі. Може, щось засліваєте.

– Ходіть до хати!

– Співає:

*Ой не світи, місяченьку,
Не світи нікому,
Тільки світи українцям,
Як ідуть додому...*

– Дуже гарно співаєте, Галю.

– Я буду співати, я буду ваша дочка, я буду ваша сестра!

– Українська жінко, скинь чорну хустину! Від сьогодні будеш членом сурівської організації і членом ансамблю «Смерічка».

– А тепер послухайте пісню, яку я хочу співати в «Смерічці»:

*Ой ти, Галю, моя Галю,
Дівчино єдина,
Коли дивлюсь я на тебе,
Кліпаю очима.*

*Ой ти Галю, моя Галю,
Дівчино кохана,
Тільки день тебе не бачу –
В моїм серці рана.*

*Так як Бог один на небі,
Так тебе я маю,
Ти одна лиш в моїм серці,
Лиш тебе кохаю.*

Більш я не стрічався з Галею, вона покинула чоловіка, зараз живе і працює в Португалії.

Мене з жінкою цікавила і культурно-релігійна праця. Разом з покійним Василем Горбаном та іншими українцями ми організували український фестиваль в місті Синіколау Марє, а також отримали місце для будівництва української церкви. Зараз українці міста Синіколау мають свою малу дерев'яну церкву і українського священника.

Освятити місце для церкви отець Іван Піцура, протоієрей Православної української церкви в Румунії. На освяченні були присутні покійний Степан Ткачук, Юра Глеба і багато гостей.

Дальше заснували разом з дружиною українські хори в Дудешть Веки, Варіяші. Організували в комунах Варіяш і Готлоб українські фестивалі.

Зараз в Готлобі існує хор і гурток танцюристів. Члени гуртка – це студенти і учні лицею. Всі вони українці. Це знамениті танцюристи.

Завдяки другові української громади, пану примарю Кастору Георге, наш гурток був запрошений і танцював на Квітну неділю в Мадярщині.

Щоб познайомитись з українцями з Сербії, я написав листа до телебачення у Новий Сад, до української громади і мені вдалося познайомитись з такими видатними українцями, як Мирослав Гочак та інші. Вони вже були два рази на культурних подіях в Румунії. І так почалося знайомство. Вже два рази делегація з Тімішори відвідала місто Новий Сад, але запросити і тих, хто знайшов українців у Сербії, мабуть, забули.

Я читаю багато книг, а коли ночі ясні, то пишу. Не знаю, чому це так, але в мерехтінні небесних світил я знаходжу втіху, мир і спокій. Знаходжу собі розраду і надію, а без надії я не зміг би жити.

**Микола КОРНИЩАН,
Готлоб**

Національна Олімпіада з української мови та літератури

19-ий випуск Національної Олімпіади з української мови та літератури відбувся цього року на Мараморщині в місті Сігету-Мармаціей. Учні та викладачі супровідники із Буковини, Ботошанського повіту і Банату завітали на Мараморщину у святковий день, на Бечкову Неділю (ще Вербна чи Шуткова).

На відкритті Олімпіади був присутній Генеральний Консул України в Сучаві Василь Боєчко, який нагородив дипломами та книгами учнів із Мараморощини, переможців на Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика та побажав всім учасникам успіху в змаганні. Всі присутні на цій події мали можливість почути милозвучні українські пісні і побачити чарівні танці, представлені ансамблем «Ронянські голоси», а також й талановитих дітей із дитсадочка с.Вишавська Долина, які висловили свою любов до рідної мови віршиками та пісеньками.

Наступного дня у приміщенні українського ліцею імені Тараса Шевченка учні писали роботи з української мови та літератури. Вимоги письмової роботи мали на увазі вміння учнів оригінально й творчо використовувати знання, передбачені шкільною програмою. Членам комісії довелося пильно працювати, щоб оцінити найкращі роботи.

Щоб показати красу Мараморощини, організатори влаштували для учнів олімпійців та викладачів екскурсію. Гості мали нагоду відвідати цікаві музеї та пам'ятники у містах Бая Маре та Сігету-Мармаціей, обмінятися думками із викладачами та учнями восьмирічної школи села Ремети. Всіх зачарував «Веселий цвинтар» у селі Сепинца.

Довгоочікуваний учнями день надійшов скоренько і вони відчували радість, коли отримали нагороду за свою працю. Учні переможці були нагороджені Міністерством освіти дипломами та грошовими преміями. Депутат Степан Бучута, голова Союзу Українців Румунії, вручив всім учням – переможцям і учасникам – нагороди й грошові премії.

Представники Сучавського повіту повернулися додому із чотирма першими нагородами, двома другими, однією третьою і двома відзнаками. Варто відзначити ім'я учнів, які принесли честь нашому повіту.

Перша нагорода: Усатюк Андрій (7-ий клас, школа с. Балківці), **Гоменюк Ралука** (8-ий клас, школа с. Балківці), **Урсаки Діана** (10-ий клас, Національний коледж імені Евдоксіу Гурмузакі, Радівці), **Габур Марія** (11-ий клас, Національний коледж імені Міхая Емінеску, Сучава). **Друга нагорода: Шмігельський Серджю** (9-ий клас, Теологічний православний семінар, Сучава), **Майданюк Ана-Марія** (10-ий клас, Технічний коледж імені Лацку Воде, Серет). **Третя нагорода: Гавриш Марінеला** (8-ий клас, школа с. Балківці). **Відзнаки: Морошан Андрея** (11-ий клас, Технічний коледж імені Лацку Воде, Серет) і **Ківерегі Ніколета** (12-ий клас, Технічний коледж імені Лацку Воде, Серет).

Коли бачать ясні обличчя учнів, які гарно одягнені у народних костюмах гордо ступають на сцену, щоб отримати повністю заслужену нагороду, душу викладача охоплює безмежна радість. Це момент, коли відчуваєш, що твоя нелегка праця не даремна й з'являється надія, що закріплюєш в душі молодого покоління почуття гідності до власного роду.

Анка ШТЮБІАНУ

Хор «Ронянські голоси» на відкритті Олімпіади у Сігеті

На саму Бечкову неділю (так називають у Роні останню неділю перед Великоднем) у Сігеті відбулося відкриття Олімпіади з української мови (як рідної) і російської мови (як іноземної). З цієї нагоди до Сігету зійшлося багато поважних гостей: викладачі української і російської мови і, звичайно учні-олімпійці, які зайняли перші місця у повітових фазах олімпіади з української і російської мови. Подія відбулася у залі музичної школи ім. Дж. Енеску.

Гості були прийняті з хлібом і сіллю, а учасники конкурсу квітами від організаторів. Відкриття Олімпіади вела Ельвіра Кодря, інспектор у Міністерстві освіти для меншин. Після вступного слова, в якому показала мету цієї зустрічі, пані Е. Кодря дала слово проф. Мирославу Петрецькому, представнику префектури, голові Мараморської філії СУРу. Добрі стосунки із українцями підкреслила прімар Сігету проф. Еудженія Годжа. Про досягнення

і недоліки в актуальній освіті говорив проф. Лівіу Поп. Прекрасні слова про українську культуру і школу виразив проф. др. Юра Андращук, радник української меншини при прем'єр-міністрові і священник Микола Лаурук. На відкритті олімпіади слова привіту і приємного враження про місто Сігет і українців із Румунії висловили генеральний консул України Василь Боєчко і посол Росії у Румунії.

Друга частина відкриття Національної Олімпіади почалася програмою групи дітей із дитсадка села Вишавська Долина під назвою «Рідна мова», приготовлена вихователькою Нарцисою Греченюк. Одягнені в українські костюми дошкільнята пані Н. Греченюк зробили приємне враження на присутніх дзвінками голосами і душевною чистотою. Багато із них через кілька років будуть брати участь у конкурсі української поезії, а пізніше і в олімпіаді з української мови.

Після них виступив славний хор «Ронянські голоси» із села Вишня Рівна. Хор виконав ряд українських пісень. Почали «Отченашем», потім «Реве та стогне Дніпр широкий». Слідували пісні «Горлиця», «Дуб» і на румунській мові «Suita Maramureșană» (обробка М. Митринюка). Приємний сюрприз зробили російські пісні «Подмосковніє вечера» і «Козачок». Ідея диригента Джети Петрецької представити і російські пісні була слухна, тому що у Сігеті відбулася і Олімпіада з російської мови.

Артистична програма закінчилася танцями «Гопак» і «Марічка» у виконанні ронянських танцюристів гуртка «Соколи».

День відкриття був приємний, успішний і задушевний. Попрацювали для цього інспектор з української мови Ельвіра Кодря і Мирослав Петрецький.

Учителька Іляна ДАН

МЛИНИ

**«Меле млин – мука буде
Меле рот – біда буде».**
(Українське прислів'я)

Десь у підгір'ї Буковини, на милій Річечці із Необмеженого Корита (НК), чия вода протікає і грає побіля Давнього Села та Молодого Села, майже за географічною віссю північ-південь колись була купочка млинів...

Одні мешканці пам'ятають, що було 9 млинів, інші що 11 млинів, а треті, маючи надзвичайну пам'ять, висловлюють своє «ретельне» переконання, запевняючи, що було аж 13!

Місця одних з млинів, що мололи впереміш із ротами людськими все, що знаходилось у їхніх кошах чи в людських думках, існують не лише у пам'яті мешканців, а і в дійсності, на лівім чи правім березі колишньої милої Річечки.

Односельці, щоб встановити скільки млинів було у давнину і яка була якість перемеленого на муку зерна у кожному млині, часто збиралися (видатні газди із Давнього та Молодого Сіл) і дещо уточнювали, але не все ж, бо... лишались доповнити іншим разом, коли роботи на полі буде менше, тобто найліпше зимою.

Та поки газди зберуться знову, аби поготорити що і як з млинами у їхніх околицях і в світі, треба нагадати дещо про млинівські будні.

Мельник попускав муку крупнисту чи дрібну за просьбою господаря привезеного зерна.

Якщо мука пшенична була із нового урожаю, то запах і смак свіжого хліба, спеченого у печі із цегли, можуть залишитись на ціле життя.

Тим більше із Леонового млина (млин був панський, де мельником був Леон). Від засипання зерна у кіш до вибирання муки і грису все відбувалося під обачним наглядом мельника. Чому? Не щоби догоджати одному чи другому із газдів, що приходили молоти, а щоб не робити сорому улюбленому ремеслу.

Правда, у Леона завжди було глітно, та робив він усе совісно, щоби господар був задоволений. То не даремно його ім'я перейшло гори і води, часи, і тепер ще згадується в околицях двох сіл – Давне і Молоде.

Правда, були роки із сушею, коли млини мололи стільки, скільки води набиралося у греблях, а подеколи бували і розливи милої Річечки, виходи її із берегів.

Ідучи від впаду Милої Річечки у Велику Річку, у лузі цієї останньої існував і ще існує нині на лівім боці млин, спеціалізований лишень на меленні пшениці.

Довгенький час (понад 30 років) тут мельником був відомий Николай (Кулуца), який мав неприємний гандж на одній нозі. Він настоював, щоби господар дивився на вагу, би не було ніяких суперечок пізніше.

Одного разу під вечір заїхала до млина фіра з конем Фуксом, на якій було зо вісім мішків пшениці та і господар з сусідою.

Гості попросили пана мельника Николая, що говорив лишень порумунськи, аби дозволив їм перебути ніч у загороді млина і, як можливо, раненька би дістали змелене. Храм «висів» на плечах, а храмові мусили приготувляти власні вози і коні, щоби відвідати сім'ї господаря Івана і його сусіду Аничку.

Пан Николай, жартуючи з підвечірніми гостями, бо вони, здається, були собі знайомі, сказав:

– Прошу, потягніть віз близько до ваги.

За вказівками пана мельника Николая зважили п'ять мішків, що належали Іванові.

Потім поклали на вагу ще три мішки, що належали сусіду Аничці. Після зваження і тих трьох мішків мельник запитав повненьку Аничку:

– Бачили скільки важить ваше зерно?

Аничка відповіла коротко: ДА! і додала, що не знає говорити порумунськи, а лишень по-українськи. Потім почала брати свої мішки із ваги, а мельник знову:

– Порозуміла скільки твоєї пшениці було на вазі? Аничка урвала гостро: – О суте доуезичі ші чінчі). Мельник здивувався:

– А дракулуй «доамна», а ворбі ну штіє, дар а нумера штіє!

П.С. На ярмарках чи у млинах буковинських у Сучаві, Радівцях, Сереті, Гура Гуморулуй, Ватра Дорней, Кимпулунзі та в інших місцевостях буковинці торгували всіляким товаром, говорячи різними мовами (румунською, українською, російською, єврейською), а порозуміння між ними створювалося арифметикою грошей з гаманця.

Шукав млина, та не знайшов. У Марицеї є млин на 30 метрів від батьківської хати, але з електричною дією.

З млинів, що були на Гатнуці («Мила Річка»), нема ніякого, лишень є місця де «були колись...»

Юрій ХОМ'ЮК

ВЕРХНЯ РІВНА ЗБЕРІГАЄ СВОЮ СПАДЩИНУ

Другого дня Великодня в селі Верхня Рівна Марамороського повіту на заклик отця пароха Юрія Албічука християни, від малого до великого, вбираються по-руськи, тобто в специфічний народний одяг, який мені дуже дорогий.

Таким чином, всі християни беруть участь у Божественній Літургії, а після її закінчення ідуть додому обідати і знову повертаються до церкви на Вечірню, після котрої зіста-

ються на цвинтарі, де виконують різні традиційні гри, так звані великодні гри, а саме: розходіться, задні, будете передні; свічечки; бігати коня; жебеловки, зокрема дівки і легіні.

Хочу тут згадати, що отець парох Юра Албічук зі своїм церковним хором, який називається «Хвалим Господа», представив прекрасну коротеньку програму, в якій прозвучали церковні пісні у виконанні діточок-школярів з Верхньої Рівни, а також учнів ліцеїв і студентів.

А на заклик організації СУРу, головою якої є професор пенсіонер Елек Опрішан, прийшли його пані Марія Опрішан і кілька членів хору «Ронянські голови», з яких можна згадати Гафію Дзябенюк, Марію Добру, Марію Попадюк, Івана Добру та Михайла Проданюка. На заклик відповіла сурівська молодь Верхньої Рівни, головою

якої є Мирослав Петрецький разом з Светланою Лавиця. Прийшли Анна Марія Боднарюк, Василь Боднарюк, Іван Бойчук, Іван Полянчук, Михайло Романюк.

До цієї громади приєднались і жінки села, з яких згадаю Вікторію Ціфрак, Анну Кващук, Марію Лаврюк, Марію Романюк, Анну Бойчук а також і тету Іваниху, котра сповнила 83 років життя і котра зі сльозами в очах співала і раділа, що діждала співати прекрасні пісні, які в своїй молодості співала зі всього серця і душі.

Вони проспівали прекрасні пісні «Під дубиною, під зеленою», «Ференце Ференце, де-с посіяв зеренце», які пролунали на цвинтарі і де велике число людей зійшлися послухати ці пісні.

Як можна бачити, тут є всі покоління, від малої дитини, яка тримала свою бабусю за руку, аж до тети Іванихи, яка в своїм похилім віці ще знає і прекрасно співає ці пісні. Це мене переконує, в селі Верхня Рівна наші традиції та обичаї не пропадуть, що вони знову пустять корінь, розцвітуть і надалі будуть процвітати.

Хвала і слава вам, панотче Юрію Албічук, вам, пане Елек Опрішан, за ваш внесок в організування цієї події і всім моїм любими односельчанам.

Павло ПРОДАНЮК

Безперечно, гуцули талановиті люди. Про це відомо не від учора чи позавчора, а з давніх-давен. Про їхню майстерність у різьбленні дерева, створенню прекрасних вишивок, у гончарстві та у теслярстві, а головню у писанкарстві, вже давно пішла слава по світі.

Гуцули працюючі люди, але й поетичні та емоційні. Вони чутливі і мрійні, бувають сумні, або, навпаки, веселі, люблять співати і танцювати, словом, люблять життя. На їхній характер, на вдачу впливало і впливає середовище, природа, серед якої живуть. А все це ставить відбиток на їхнє мистецтво, яке відображене не тільки в узорах, колориті вишивок, килимів, глечиків, дерев'яних виробів, у писанках, у коломийках.

У зв'язку з цим хочу представити цікавий випадок, який вартий уваги.

У квітні в Сучавському повіті відбувається багато різних подій під назвою «Великдень на Буковині». Згідно з програмою, 12 квітня у Музеї народних звичаїв і обрядів міста Гура Гуморулуй відбувся традиційний великодній торг.

Ціль його є заохочення народних творців-майстрів до збереження, удосконалення і поширення у буковинському і в європейському просторі культурних цінностей, головню писанкарського мистецтва, різьблення по дереву, гончарства, кожухарства та малювання ікон на склі. З цієї нагоди тут збираються народні майстри з різних околиць Південної Буковини. Завжди тут є значне число українських-гуцульських творців народного мистецтва. Серед них і цього року можна було бачити вже звісних нам писанкарів, наприклад, членів родини Ясеновських, Лукрецію Феркал, Георгія та Ауріку Анич з Палтіну, Андрею і Петра Тораків з Бродини, Марію Зінич із Радівців, майстра по різьбленню дерева, звісного Флоріна Крамарюка та багато інших.

Приємною несподіванкою була присутність і писанкарок із с. Рогожешти Ботошанського повіту, як Анна Черепанюк, Габріел Скольський, Біанка Гливка. Серед них було і кілька дітей шкільного віку, які перейняли від своїх батьків мистецтво писанкарства і навіть доказали, що вони талановито наслідують їх.

Як я згадував, цього року відбулася тут і цікава, можна сказати надзвичайна, водночас несподівана і приємна подія. Це

Молода зміна писанкарів

ГУЦУЛИ МАЮТЬ ТАЛАНТИ

стосується писанкарки із Палтіну Сільвії Євдошик. Прийшла вона з своєю односельчанкою, сусідкою Еленою Верегою, і представила чудові писанки, які своїми гуцульськими узорами приваблювали присутніх, головню туристів, – багато з них заграничних. Я увійшов у бесіду по-українськи з цими двома жінками. Розмовляючи з ними, я довідався, що одна з них, Сільвія Євдошик, складає вірші. Мене це зацікавило, а вона була згідна сказати напам'ять один свій вірш. І, таким чином, у музеї, серед присутніх осіб, я почув її вірш «Народила мене мати». Він сподобався мені, тим більше, що вона його декламувала дуже зворушливо. Я попросив дозволу записати його так, як вона його казала, дотримуючись гуцульського діалекту. Передаю його, переконаний, що він вартий уваги:

НАРОДИЛА МЕНЕ МАМА

*Народила мене мама
У лиху годину,
Щоби кожної днини тиждня
Вчинила дитину.
А я діти народила
Та й Бога просила,
Щоби кожній та дитині
Хату я зробила.*

*В понеділок прошу Бога
За свою Єлену,
А у вівторок починаю
Та й за Марусину.
Хлопці мої, срібні діти,*

Елена Верега і Сільвія Євдошик

*Ви усі у світі,
Прийдіть маму видознати
Хоч разок у літі.*

*Прийдіть маму удознати
Та й си запитати,
Що так вітер жельно віє
Коло вашої хати.
Що так вітер сильно віє
Та й крачками блає,
Що так Господь з світу борзо
Маму заберє.*

*Піду, діти, в полонину,
Жельно заувікаю:
– Прийдіть, браття, прийдіть, сестри,
Бо я умираю.
Прийдіть, браття, прийдіть, сестри
Мене видознати.
Нема мамі, нема тата –
Що кому сказати?*

*Нема мамі, нема тата,
Що кому сказати,
Щоби своїм дітям рідним
Серце не урвати.
Тежко мої, браття рідні,
З світу відходити,
Мої діти та непоти,
Кому їх лишити?
Сонце гріє, вітер віє,
Усьо си минає.
Лиш моє життя гірке
Ся не забуває.*

В очах Сільвії Євдошик появилися сльози, і вона мало не заплакала. А її сусідка тяжко зітхнула і пізніше мені шепнула, що Сільвія у своїм житті пережила тяжкі хвилини і що тільки «завдяки Богові ще живе».

Ось так то існують по селах, серед народу, невиявлені таланти.

Я вважаю, що цей вірш таким, яким він є, вартий, щоб дійшов до відома читачів. Так само упевнений, що якщо ця стаття і вірш побачать світло друку, то це буде радісною несподіванкою для нашої гуцулки Сільвії Євдошик із Палтіну. А вона варта цього.

Ярема ОНИЦУК
Фото автора

Володимир АНТОФІЙЧУК

«ЗНАЙТИ СЕБЕ У ТОМУ КРАЇ, ДЕ УКРАЇНСТВО В ГАРНІЙ ЗГОДІ»

(Штрихи до огляду сучасної української літератури Румунії)

«Наскільки українська література Румунії потужна, самобутня і цікава, наш читач, на жаль, знає небагато» – пише професор Чернівецького державного університету, літературознавець Володимир Антофійчук у «Буковинському журналі» (№1, 2011) під назвою «Штрихи до огляду сучасної української літератури Румунії», представляючи для прикладу творчі здобутки і добірки трьох наших письменників: Михайла Михайлюка (п'ять трафунків з книги «Криниця під каменем»), поезії Миколи Корсюка та Івана Ковача.

Справді, українська література Румунії мало відома не тільки читачам «Буковинського журналу», її знають мало в Україні взагалі, хоча протягом років твори наших письменників інколи друкувалися у центральних літературних журналах, та цього виявилось замало для того, щоби вона увійшла у свідомість літературознавців, критики, тим паче у свідомість читацького загалу.

Дякуємо пану професору і подаємо у наших часописах його представлення згаданих вище авторів.

(...) Сучасна українська література Румунії представлена кількома десятками поетів і прозаїків, із творчістю яких у певній послідовності – швидше випадковій, ніж тій, що визначається відповідними науковими канонами хочеться познайомити читачів «Буковинського журналу». У сьогоднішньому числі – Михайло Михайлюк, Іван Ковач і Микола Корсюк.

Вони народилися в різних регіонах Румунії, де компактно проживають українці, але всіх трьох назавжди поєднав столичний топос: кожен із них свого часу закінчив українське відділення Бухарестського університету, займався видавничою справою, публікував власні поетичні та прозові твори, уважно і прискіпливо стежив за розвитком місцевого українського письменства. А в останні півтора-два десятиліття їх об'єднав ще й кабінетний простір офісу Союзу українців Румунії, в якому готують до друку періодичні видання: Михайло Михайлюк – «Український вісник», Іван Ковач – «Вільне слово», а Микола Корсюк – дитячий журнал «Дзвоник». Часто у цей простір, щоправда, дуже інтелігентно й ненав'язливо, вторгається молодий талант – прозаїк Михайло Трайста, перевтілюючись у дотепний образ свого літературного героя вуйка Феріщака, щоби розповісти щось нове з життя марамуреських гуцулів, звісно, передусім те, що стосується мистецьких тем. Бо той вуйко Феріщак – таки наравду великий мистець, і так, як він, ніхто не вміє творити веселі історії (сподіваємося, що з ними читачі познайомляться в наступних числах часопису).

Кожен із «Бухарестської трійці» виростав на тих традиціях, які в румунській літературі започаткувала творчість Нікити Станеску, Маріна Сореску, Йона Георге, Йона Александру, а в українській – поезія Івана Драча, Ліни Костенко та інших «шістдесятників». Водночас кожного виокремлює власна творча манера й, урешті-решт, місце і значення в українському літературному процесі Румунії (...).

Михайло Михайлюк (нар. 1940 року) заявив про себе як поет, прозаїк, літературний критик, видавець і журналіст мало не півстоліття тому. Попри його увагу не пройшла жодна подія з культурного життя української громади Румунії, а книга «Слово про слово» (1983) і чотири додатки до неї стали першою історією місцевої україномовної поезії.

Як поета, Михайла Михайлюка вирізняє передусім глибока асоціативність, вибудована на вихоплених із плину побаченого картинах, які в контексті твору набувають неповторного смислового наповнення й естетичного оформлення. Як, приміром, у вірші «Розколоте небо» зі збірки «Інтермеццо» (1971): «В очах зомліло / Крижаний біль. / Від блискавок небо / Кололось навпіл. / Морозно щеміло / В суглобах вино, / В агонії серце – / На піках тополь. / Лихоманкою тік / В судорогах озноб, / Я благав часу дзвін / І волав я тривог: / «Розлуко, не смій! / Далечінь, відступи!» / ...Лиш на груди слова / Впали брилами тьми».

Ускладнена метафорична асоціативність, що переходить у символи, стала образним ладом Михайла Михайлюка. У вірші «Голгофа», який увійшов до збірки

«Дзвонар» (1999), через символічний зв'язок між окремими уявленнями, думками й почуттями поет сформулював власне творче кредо («як предки ловили коней у скіфських степах [...], я приручаю здичавілі слова»): слово має служити вільній людині в її цивілізаційному поступі, в пізнанні справжньої краси життя.

Художній світ Михайла Михайлюка наповнений живою конкретикою і широтою узагальнень у змалюванні буття людини, її помислів і прагнень. Мабуть, тому мистець віддає перевагу іншому творчому амплу – прозі малих і великих жанрів, яка має значно більші можливості для зображення людського життя в його щоденних побутових виявах. Так з'явилися збірка новел та оповідань «Біле-пребіле поле» (1974), романи «Не вір крику нічного птаха» (1981) і «Міст без поруччя» (1988), книжка етюдів «Криниця під каменем» (2008), побудовані здебільшого на спогадах. У такий спосіб пережите постає ніби в подвійному ракурсі: очима юнака й зрілої людини, яка своїми творчими здобутками та життєвою мудрістю завдячує урокам гуманності, отриманими від різних осіб, а найбільше – від батька, образ якого виписаний з винятковою любов'ю і повагою в наведених тут етюдах.

Михайло МИХАЙЛЮК

ВІЧНИЙ ТАТО

Для нас тато не був ні молодим, ні старим. Для нас тато був вічним. Хіба не народився він у кінці дев'ятнадцятого віку, хіба не воював у першій світовій війні австрійським вояком? Ось фотографія на стіні у різьблених рамцях, а в шкатулці в криденці – солдатський хрестик і медалі від самого цисаря. Хіба не був ранений у тій війні кулею москальською, яку й тепер носить у клубі, хіба не пролежав цілі місяці в госпіталі в Москві, де лютували такі морози, що ворони падали з дерев замерзлимими грудками? Хіба не мучився у полоні в азійських степах і повернувся додому аж через сім років? Хіба не наближався кінець двадцятого сторіччя, а він, змурувавши десятки хат на рідних Руснаках і в сусідніх селах, вибивши сотні кам'яних хрестів, які лісом стоять на цвинтарі, що через дорогу від нашої хати, на цвинтарях близьких і далеких сіл, не покидає свої мулєрки? Хіба по ті хрести не приїжджають возами ґазди з далеких околиць, іноді аж з-понад Пруту, бо що вийде з-під рук Ілька-майстра, смерті не

має, – стоятиме в узголів'ї покійника до самого пришествя Божого? Хіба не приходять вчені інженери питатися, скільки цегли піде на школу або церкву, бо він, Ілько-мулер, який ледве вміє підписатися, якщо йому скажуть величину будівлі, покмітить, відміряє метром і скаже: стільки і стільки. Хіба не звів своїми руками трьом старшим донькам хати, в яких ростуть його внуки?

Ми, його діти, аж восьмеро, від двох дружин, росли. Старші обзаводилися сім'ями, ставали у свою чергу батьками, а тато – дідом, менші ходили до школи, дорослішали, пускалися у велике життя, та він, наче важче налягаючи на ногу з кулею від москаля у ній, з трішки побляклими синіми очима, далі гарував на господарці, коло своїх хрестів. А ми, діти, не задумувалися, скільки йому літ, бо він був.

Лише іноді, святої неділі, коли робити гріх, замівши березовою мітлою подвір'я, поголившись і обмившись до пояса, надівши чисту сорочку, тато присідав на лавочку під хатою і запитував когось із домашніх: «А Федюка старого шше виділи? Лиш він старший від мене на пару років. Та не, є шше оден на Татарщині, і він був на першій війні».

У такому разі ми винувато прикидали в думці: а скільки татові років? Ага, полегшено зітхали, йому ще не так багато, нарік буде лише вісімдесят.

До тих пір ми скромно святкували татові «патрони» на Святого Ілія, коли досягають перші літні яблука. Мама різала курку, купували пиво, чи варили домашнє, а в дарунок татові давали нову сорочку або светр, вінчували. Потайки він радів увазі, але не виказував її. «Клопоту не маєте?», – начебто докторяв, попиваючи пиво і пригадуючи молоді літа, коли смачнішого пива, ніж у Байля (німця, котрий мав у Сереті броварню), не було на світі.

А тепер ми «змовилися» не чекати Святого Ілія, а в березні, місяці народження тата, відсвяткувати його 90-річчя. Я напросився у відрядження на Буковину, найменша сестра приїхала із Сучави, прийшли старші сестри, які жили тут, на Руснаках, і позасідали за накритий стіл. Кожний підніс татові якийсь дарунок, та найбільше «показалася» найменша донька Штефка із Сучави. Вона піднесла татові розкішний букет квітів...

Ніколи не забуду, як тулив тато до грудей ті квіти, мабуть, перші в його житті.

Бо на своєму довгому віку всіляку шану мав: медалі від цісаря за хоробрість на полі бою, на весіллях хусткою чи рушником перев'язували його як почесного столянина, баба-повитуха підносила йому, як божий дар, кожну новонароджену дитину, чарку чи пля-

шку підносили вдячні люди за сумлінну роботу, а щоби квіти, як панові, такого не бувало, – промовляли його натружені руки, які тулили до грудей квіти, промовляли його очі...

(Після того, як на 93 році життя батька не стало (1982), я написав два вірші (перше і друге «Інтермеццо» до сповнення ним 91 і 92 літ. А третє «Інтермеццо» вилилося в цілу поему «Дума про батька»).

ЧЕРВОНІ ЧОБОТИ «ПАНА ІВАНА»

Мій тато не любляв гостюватися-чаркуватися ні у себе, ні в чужих. І по весіллях, хрестинах, храмах й інших гостинах не любив волочитися. А по корчмах і поготів. Не лаяв гультаїв, запивайлів, тих, кому без «мухи» в голові і музики у вухах світ здавався немилим, а тільки скрушно хитав головою, мовляв, як такий чогось доробиться? Пам'ятаю, навіть на Різдво чи інше велике свято, коли мати накривала стіл і клала на нього всілякі «лакитки», він, перехрестившись на схід сонця, присідав не на покутті, як кожен статечний ґазда, а на краєчок лавиці, немов слуга, якого ждала пильна робота, і він кожної миті готовий вискочити з-за столу. Та і їв тато неквапно, якось наче побожно і винувато, немовби ті святошні наїдки були незаслуженим даром, а не плодом його щоденного гарування. Укінці змітав ребром долоні зі столу крихти хліба і кидав до рота, і, видно, радів, коли і ми, діти, переймалися мимохить тією повагою до Божого хліба; в його очах засвічувалася тепла похвала: діти ростуть господарськими, ощадливими.

У селі тата поза очі називали скупіндриком, але й поважали, бо, дивись, минув якийсь рік, а мулер Ілько купив ще один кавалок поля, та не десь на ґлимеях, а при дорозі, – якраз місце на хату. А в нашій хаті підростало четверо дівок на віддання, і кожній він мусив дати місце на хату, посаг. «З моєї хати дівка не піде в одній сорочці», – коротко відповідав тим, у котрих були парубки до женіння і котрі «промацували», що саме дасть мулер Ілько за старшу доньку, за середульшу чи наймолодшу.

Коли я вже підріс, а тато був сивий, як голуб, і все важче налягав на поранену на війні ногу, я помітив у нього «чудасію». Однієї неділі питає мене тато: «Ти часом Іванцєтка не видів, не минав він до міста? Минав? Пантруй, коли буде вертатися і скажи мені».

Навіщо татові потрібен був придуркуватий напівжебрак Іванцєтко, чия

хатчина без кола і без двора стояла на відшибі біля мочара, я не посмів запитати.

А тим часом тато поголився, надів чисту сорочку, вийняв з криденця пляшку з горілкою, дві порції поставив на стіл, нарізав солонини, бринзи та накраяв хліба і, немовби нічого не сталося, вийшов надвір і всівся на лавочці під хатою. А я пильнував, коли вертатиме з міста Іванцєтко. Коли той наближався до нашого обійстя, я сказав татові: «Іде!», а сам відійшов убік і зорив витріщеними очима за тим, що мало статися.

Як тільки Іванцєтко порівнявся з нашими воротами, тато широко відчинив хвіртку, ступив крок і зняв з голови капелюха:

– Зі Святою неділею вас, пане Іване! Ходили трошки до міста? На шпацір, чи мали з кимось здібатися?

Іванцєтко, тепер вже «пан Іван», від ґречних слів такого ґазди, як мулер Ілько, враз наче переродився:

– І вас, пане Ільку! Вибачейте, я навіть не заздрів, що то ви коло фіртки... До міста, до міста ходив, мав здібатися з одним чоловіком, але мені сказали, що він зайшов з кимось до Іцика. А я, ви мене знаєте, у святу неділю до корчми не зазираю, бо то гріх! Тому і зарані додому вертаюся, відпочину трохи, бо як завтра Бог дасть гошу днину, знову до роботи...

– Аякже, знаю. Та, може, зайдете на часинку до хати? Служба у церкві вже скінчилася, близько полуднє, то я подумав з кимось порцію горівки випити. А тут якраз ви... Зробіть мені ласку, пане Іване!

Іванцєтко зиркнув на свої шкарбуни, перев'язані личчям, завагався на мить, але швидко оговтався і мовив:

– Дєкую файно, пане Ільку, з таким ґаздою, як ви, не гріх за горівков посидіти, погомоніти...

Тато пропустив «пана Івана» поперед себе у подвір'я, вони зайшли до «великої хати», де на столі стояли горілка і закуска, а я зостався надворі, намагаючись розгадати всю оту чудасію.

Через якусь годину повеселілий «пан Іван» вийшов з господи, і вони з татом довго прощалися і величалися на дорозі поза хвірткою.

Коли «пан Іван» відійшов вже далеченько, я не стерпів і запитав батька:

– Тату, чого ви це зробили? Бо Іванцєтко...

– Мовчи, хлопче! Шо ти знаєш? Він колись господарем був, дві пари волів мав, у червоних чоботях ходив. Але погорів і...

Не доказав тато, що було дальше, лише насунув капелюха на очі і подався на город. Так він завжди робив, коли великий сум обіймав йому серце...

Українці Румунії співпрацюють з національно-патріотичним рухом України та всього світу

Як учасник і делегат II-ого Всесвітнього Форуму Українців, який відбувся в серпні 1997 року в Києві, я мав нагоду познайомитися з видатними діячами українського руху в світі. Між іншими, познайомився і з такими особистостями як:

Василь Верєга, який подарував мені з автографом свою книгу «Нариси з історії України»; Микола Суховерський, який також подарував мені з автографом свою книгу «Мої спогади». На жаль, вони вже відійшли у вічність. З цих книг я багато навчився про правдиву історію України та про Буковину. Ці дві особи багато зробили для України, і їх не треба забувати. Вічна їм пам'ять! Пізніше познайомився ще з одною особою. Це Павло Дорожинський, відомий діяч українського руху, якому вже понад 80 років. Павло Доорожинський соратник таких особистостей як Аркадій Жуковський, Василь Нагірняк, Осип Борецький, Олег Цібровський та інші, які відіграли величезну роль в Організації Українських Націоналістів та в Українській Повстанській Армії (УПА). Вони та їх діяльність за незалежну Україну, їх наукова праця про сучасну історію України вплинули на мене, і так я став членом Об'єднання Українських Націоналістів (державників, тобто ОУН(д)), яке має центральне приміщення в Києві. Члени цієї організації розповсюджені по всіх областях України та за межами її, від Австралії та Нової Зеландії до Владивостока, від Чилі до Канади, та від Англії до Фінляндії. Це дуже активна організації я на території України, яка захищає, між іншим, інтереси українців, українську державну

мову, незалежність, самостійність та соборність України, національність, свободу, мудрість історії, культури та духовність українського народу тощо.

Також ОУН(д) бореться, щоб ветерани УПА були визнані сучасною владою України як правдиві герої українського народу. Це Петлюра, Євген Коновалець, Андрій Мельник, Олег Кандиба (О. Ольжич), Бандера, О. Теліга та багатьох інших. Треба додати, що ОУН(д) боролася, щоб політична влада України визнала Голодомор 1932-1933 рр. геноцидом українського народу.

Автор цієї статті є членом Центрального Проводу ОУН(д) і часто бере участь у загальних зборах Центрального Комітету в Києві. З Румунії членами ОУН(д) є проф. Іван Семенюк з Клуж-Напоки та пані Ольга Андріч. Був членом і покійний її чоловік Володимир Андріч. Голова Центрального Проводу ОУН(д) є Павло Дорожинський.

ОУН(д) видає місячно інформаційне видання «Сурмач», яке вже дійшло до 94 номера.

Організація Державного Відродження України (ОДВУ) видає змістовний тримісячний журнал (поверх 100 сторінок) «Самостійна Україна» (Free Ukraine), якому вже сповнилося 63 роки і він служить як пресовий орган. Цей часопис видається в Києві і головним редактором його є Павло Дорожинський. В цьому журналі друкуються різні мемуари /спогади борців ОУН та УПА, історичні статті, матеріали про діяльність українців всього світу тощо.

Кореспонденти журналу – це голови осередків ОУН(д) з України та з різних

осередків ОУН(д) з понад 30 держав світу. Їх імена та адреси надруковані на третій та четвертій обкладинці журналу. З 2001 року одержую «Самостійну Україну», яка стала для мене правдивою бібліотекою, що містить сотні сторінок про сучасну історію України та про історію та діяльність українців з діаспори.

В різних номерах «Самостійної України» я опублікував статті на різні теми: «Українське село в Румунії» (Це про село Летю та про українців Дельти Дунаю. Ця стаття кінчається віршем «Село кохання»). Автор вірша – пані Женя Джувановіч-Якобенку, яка народилася в Леті і там провела дитинство. Сьогодні вона живе в Тульчі і легко творить вірші в народному дусі. У неї цілий зошит таких віршів, в котрих висловлює своє переживання про колишню любов, згадує рідне село.

Село кохання

*Кохая дуже Летю,
Як мати дитину.
Кохая я село,
Як хлопець дівчину.
Кохала я хлопця,
Як зеленого дуба,
Як одна голубка,
Сизого голуба.
Гарно пташечка співає
Бо живе на волі,
Гірко тому жити в світі,
Хто не має долі.
Доле, доле, скажи мені,
Де тебе шукати?
Пригорни мене до себе
Як дитину мати.
Пожалій мене на старість,
Щоб пізнала душа моя
Що то в світі радість.*

Інша стаття – це «Данило Шандро» (1914-2003), видатний український діяч Румунії. Йдеться про його учительську працю, боротьбу за викладання української мови в українських селах Буковини, його переслідування румунським секуритетом. Ще надрукував «Українська меншина в Румунії та її рух після Грудневої Революції», «Українська преса в Румунії» та інші. Я став активним кореспондентом цих журналів і не тільки їх і, завдяки адресам, надрукованим на обкладинках, можу переписуватися з українцями світу.

Треба підкреслити, що і пані Ольга Андріч опублікувала різні статті в «Самостійній Україні». Ось їх заголовки: «Гнат Порохівський (про її батька) та «Дмитро-Іваниша-Геродот».

Ці журнали розповсюджуються у всьому світі. Так що українці з діаспори через цей журнал дістали багато інформації про українців Румунії.

Вікентій НИКОЛАЙЧУК
Фото автора

Кожен з нас був колись учнем і пам'ятає своїх шкільних товаришів. Запамяталось як вони вчилися, якими були, як поводитися. Більшість були пильними – «гризли книжку», були дисципліновані, охочі до науки і до всього, чого вимагалось у школі, але, правда, досить рідко, були і деякі винятки, були і учні, які своєю поведінкою відрізнялися від більшості своїх колег. І деякі, хоч і мали таку поведінку, звичайно не були слабкими учнями, навпаки, були розумними, навіть училися добре, маючи високі оцінки, але не те саме можна було сказати відносно їхнього підчинення шкільній дисципліні.

І серед учнів українських шкіл Сігету часом появлялися такі випадки.

У Сігетському українському ліцеї (тоді називався Середньою школою) і в педагогічній українській школі вчилися, окрім місцевих, марамороських, і учні з Банату, Буковини та Добруджі. Після іспитів і закінчення школи, звичайно, учні верталися разом додому тим самим поїздом, бо у 50-их роках до і від Сігета їхало мало поїздів. Звичайно прибував один рано, а відходив після обіду, майже під вечір. Таким чином, це примушувало всіх їхати разом.

У таких випадках на вокзалі було багато людей, переважно учнів, але і батьків, знайомих, приятелів. У Сігеті в ті роки був звичай, щоб учнів відпроводжували і деякі педкадри, головню класні керівники, і навіть педагоги та адміністративні особи. Це не було щось незвичайне, адже після стільки років навчання і різних спільних шкільних дій між ними й учнями виникали тісні, можна сказати, дружні зв'язки. Тому розлучатися було важко, тим більше, що деякі із них усвідомлювали, що, можливо, вже не стрінуться ніколи. І справді, життя і судьба доказали, що вони не помилялися, що прощалися назавжди...

Так само було і одного червневого дня 1954 року. Від'їжджали додому нові випускники сігетських шкіл. На пероні вокзалу були обійми, поцілунки, плачі, було чути обіцянки, жарти і зітхання – як то буває, коли люди прощаються. Деякі тішилися, але більшість сумували, було їм тяжко на душі, адже кінчався один життєвий етап і починав новий, повний непередбаченого.

Традиційно і цим разом випускників проводжали деякі педкадри, між котрими були Панас Новосівський і мій батько, Денис Онищук. Того року

Сігетські шкільні товариші. Другий зліва Степан Ткачук.

від'їжджали випускники десятого класу, де керівником був батько.

Про цей клас він не раз розповідав, був прив'язаний до нього душевно, хвалив учнів і казав, що це був один з найкращих класів, яким він керував в останні роки. Справді, учні добре вчилися, були талановиті і мали успіхи не тільки у навчанні, але і в різних шкільних спортивних змаганнях, у конкурсах і у літературній діяльності. Отож зрозуміло, чому батько жалів, що розлучається з ними. Але і в цьому класі був виняток, про який варто розповісти.

...Того незабутнього червневого дня, вже після обіду, майже під вечір, на вокзалі всі прощалися – учні, педкадри, знайомі і приятелі.

Коли батько повернувся додому, по його обличчі і голосі було пізнати, що схвильований. Моя мати спитала здивовано, що сталося, адже й іншими разами батько проводжав учнів, та не був таким схвильованим, як цього разу. А батько розповів таке:

– Пам'ятаєш, Олесю (так він звертався до неї), що я розповідав про цей клас і про одного учня (і назвав його ім'я) про те, як він робив викладачем різні прикраси, як вони скаржилися на нього. Уяви собі, що саме цей учень, після того як попрощався з нами перед від'їздом поїзда, будучи вже у вікні вагона, звернувшись до нас, педкадрів, подякував їм ще раз за все і сказав, що свідомий того, що не завжди поводитися, як це личить учневі, що своєю поведінкою, ставленням до шкільної дисципліни спричинив нам

різні труднощі, що жаліє і що тепер, в останню прощальну хвилину, просить пробачення за все... Після чого заплакав! А поїзд свиснув і рушив у дорогу далеко...

Кажу тобі, Олесю, що ніколи був би не сподівався чогось такого саме від цього учня – закінчив батько.

І справді, жест учня, його поведінка дуже зворушили всіх, головню викладачів, і про це ще довго згадувалося, адже це було цілковито несподівано з боку того учня, а той учень був ніхто інший – як... Степан Ткачук! Прямо не віриться!

Таким чином, в останню хвилину він доказав, що вся його попередня поведінка, ставлення до дисципліни, були тільки виявленням поведінки ще не досить обміркованого юнака. І, таким чином, він доказав, що насправді він цілком інакший, що сформоване враження про нього помилкове.

Роки минули, кожен з випускників, присутніх тоді на пероні Сігетського

вокзалу, пішов своїм життєвим шляхом, у кожного була своя доля. Пішов своїм шляхом і Степан Ткачук, закінчив факультет електроніки і телекомунікацій Бухарестського політехнічного інституту, працював інженером в Міністерстві транспорту, став головою Союзу українців Румунії, редактором часопису «Curierul ucrainean» і депутатом Румунського Парламенту. Став і відомим українським письменником не тільки у Румунії, але і поза її межами. Попри це все він ніколи не забував шкільні роки і

своїх викладачів. Про сігетський український ліцей він писав: «...Став першою школою мого духовного формування як людини й справжнього українця. І на моє формування вирішальні впливи мали не лишень світлі уми, але і великі українці: професори Панас Новосівський і Денис Онищук, Ілля Павлюк і Оріся Хортик, Василь Бучковський і Роман Сингалевич, Милетій Фрацян та Микола Кошман, Богдан Павлюк та Микола Дряб. Вони мене навчили бути перш за все людиною...»

Під час ліцейських студій моїми менторами стали професори Денис Онищук і Панас Новосівський.

Відносно мого батька він писав, що «поправляв перші мої поетичні спроби, окрилював мене своїм поетичним досвідом і щоразу пригадував, що мистецтво – це всевіт, який живе тільки заради динамічної дії духу»... («Вільне слово» № 5, березень 1991).

Мого батька, Дениса Онищука, котрий був і його класним керівником у десятому класі, Ст. Ткачук дуже поважав і пізніше, коли була надрукована його збірка під назвою «Посміх світу» (В-цтво «Критеріон» – 1977), він навіть присвятив «Пам'яті поета Дениса Онищука» вірш «Вічна пам'ять», де, між іншим, каже:

*«Я ношу у серці вашу пам'ять
Світлу, наче талісман розпачу.
Ой гірка ота святенна пам'ять,
Що болить-гризе, як спрага плачу!»*

Пізніше і батько, коли писав свої спомини, згадав похвально бувшого випускника Степана Ткачука і, між іншим, навів цитату з статті «Мова рідна, слово рідне» («Новий вік» 1 грудня 1956 р.), в якій було написано: «Професори наші були щиро віддані своїй великій справі – виховати нас у душі любові до науки»...

Дальше, Ткачук писав: «Добра частина мого юнацького життя пройшла в Сігетській українській гімназії, яку я ніколи не можу згадати без зворушення, завжди думаючи з глибокою пошаною про наших вихователів, особливо про нашого класного керівника, професора Дениса Онищука».

А це була не тільки його особиста думка, вона відображала і думку всіх його шкільних товаришів.

У свою чергу, у своїх споминах батько писав: «Із перспективи минулого я можу сміло сказати, що я радий, задоволений, щасливий, що мої старання, моя праця останніх років не були даремними. Про неї можуть згадувати так, як оце наведені мною вислови моїх бувших учнів, для котрих я, як керівник класу, доклав усіх своїх сил і знань, щоб дати їм якнайбільше з того, що ми повинні були дати, щоб їх якнайкраще підготувати до дальшого життя! Дорогі мої бувші учні! Я вдячний вам за все!»

Я вдячний вам за те, що ви дали мені можливість переконатися в тому, що моя праця, весь мій уложений труд не були даремними, не залишилися без добрих наслідків «Спасибі вам!»

Таке-то було колись. Відтоді вже багато покинули цей світ.

Нема між живими і Дениса Онищука, але, на жаль, і Степана Ткачука, який помер 30 років пізніше від свого класного керівника. Цього року сповняться 36 років від смерті професора Д. Онищука (1975) і 6 років від смерті інженера Ст. Ткачука (2005), але про них, про все, що вони здійснили, ми не забуваємо, їх світла пам'ять остається живою для нас і слідує чим поколінням.

Ярема ОНИЩУК

Фото автора

АНДРЕЯ – НЕГОСТИНСЬКА ЛІЛЕЯ

Говорити про квіти, або писати про них – це щонайгарніша і найлюбиміша річ, це немовби намагання намалювати неземними кольорами осяйне обличчя Сина Божого і любоватися ним до безконечності так, як тут на землі люблюся і радію квітамі, бо, окрім них, я вищої краси не бачу і не знаходжу.

Квіти – це велике диво, це серце Всевишнього, яким багато тисяч літ тому Господь устелив землю, щоб радували своєю красою людину, милували їй очі та душу, щоб людина народжувалась і цвіла так, як вони цвітуть.

Тому я і пишу про квіти, про негостинські квіти, які своєю чарівністю радують людські серця.

Про одну з них із дуже, дуже багато негостинських квіток серце знову велить писати.

Тут буде мова про Андрею Григораш – ученицю VIII-го класу негостинської школи, яка на радість мамі Лучії і батькові Мірчі, на радість бабусі Лідії і дідуся Георгія, на радість викладачам і всім негостинцям на різних конкурсах декламування української поезії була нагороджена почесними грамотами і преміями, бо займала ще з дуже ранніх літ тільки перші місця.

З цієї нагоди її знають Сучава, Радівці, Серет, Тімішора та інші міста де відбувалися національні фестивали української поезії.

Професор Іван Кідешук оберігав і поливав своїми знаннями цю квітку, щоб ім'я її яскравіло, щоб кожний любив поeziю міг сказати – це Андрея з Негостини, яка в декламуванні не має рівні...

Якби хтось запитався будь-кого із Негостини, хто в селі декламує найкраще вірші, та кожний скаже без жодних вагань, що це синьоока Андрея.

На Шевченківському святі в Негостині гості із України, Мараморощини, Сучави мали радісну нагоду почути як Андрея декламувала поезію Кобзаря «Лілея».

Андрея, ця мила квітка, своїм декламуванням

зворушила мою душу, підняла моє серце вище зір, де я мовби зустрівся з найбільшим поетом України Тарасом Шевченком, з яким привітався, обнявся і який мене мовби запитав: як, Михайле, чулися люди на моїм святі в Негостині?

Як відчувався славний герой України Іван Драч і всі мої українці, які приїхали аж із Києва до Негостини, щоб відсвяткувати мій день?

Скажи ще, як чулися гості із Бухареста: Михайло Михайлюк, Микола Корсюк, Михайло Трайста, пані Колотило?

Прекрасно, сказав я, чудово чулися, всі поважні гості поставили до вашого погруддя вінки, в той час як прекрасний народно-фольклорний молодіжний ансамбль «Вишиванка» своїм співом полонив українців. Заспівав «Реве та стогне Дніпр широкий». Це був емоційний момент, який я ніколи не забуду.

А потім на сцені культурного дому в Негостині відбулася артистична програма, в якій виступила негостинська квітка Андрея, яка так чудово декламувала ваш безсмертний твір «Лілея».

Ця уявна сцена ошчасливила мене, я чувся, як новонароджений, бо в своїй уяві, яку буде важко декому зрозуміти, я зустрів Генія України Тараса Шевченка.

Я тепер певний, що до цієї щасливої уяви, до цього фантастичного моменту довело мене і знамените декламування Андреею поезії «Лілея».

Дивився на сцену, на якій Андрея декламувала Тарасову поезію, і мені здавалось, що в сяєві цієї квітки бачу ангела в білим платті, який так гарно володіє українською мовою, чудесною, співучою, бездоганною, яскравою – Тарасовою мовою.

Андрея каже, що українська мова для її душі означає джерело існування, а поезія українська, яку так любить, наче Божий Єдиний Дух в сонячному саду, Господь озолочує дивовижно у «Кобзарі».

Молоденька ще Андрея, юні її уявлення виринають з її ніжного серця, з молодої мрії, почуття з її української крові, з її квітування.

Без поезії Андрея не була би Квіткою, не була би такою веселою.

Андрея ще з дитячого садка любила декламувати поезії, Андрея росла з поезією, а поезія, за те, що вона так вірно їй служить, поставила на молоде чоло золоту корону, щоб жодна сила не змогла її зняти з такої гарної і розумної голівки, до якої завжди, коли декламує поезії, причеплює червону квітку.

Питався я не раз Андрею: а чому червона? Дівчина, трішки здивовано, сказала: бо червоний колір означає любов, а чорний то журба.

Хотіла би, щоб кожний знав, що тоді, коли глядачі мене бачать з квіткою в косах, декламуючи українські поезії, що я цим висловлюю велику шану і любов до всіх тих людей, які люблять поезію.

Почувши це від Андреї, як не назвати її квіткою?

Я би собі не дозволив перейти без цієї квітки поетичний гай, оминати і інших дівчат із Негостини, які мають повне право зватися негостинськими квітами.

В моїй юності і я декламував вірші політичні, ліричні, гумористичні.

Люди, які слухали мене, казали: отой Ганько Марії Спазіної прекрасно декламує, цей хлопчина, як підросте, то стане артист.

Потім прийшов до мене додому старий Іван Костинюк, який був того часу і бібліотекарем

села, прийшов з книжкою, на обкладинці якої писало «Кобзар».

Дід Костинюк сів біля моєї матері, яка пряла на широкій лавиці повісьмо, і сказав мені: «Ганьку, ходи сюди, сядь біля мене і слухай добре, що я тобі раджу – бери цю книжку від мене і з неї вивчай поезії, і будеш великий-великий, як Тарас Шевченко, якого височінь, окрім Бога, ніхто не має».

Поклав свою мозолисту руку на моє плече, стиснув його і пішов через толоку до своєї старої хати.

Мати біля кужеля усміхнулася і сказала мені, що дід прийшов плести якісь дурні небилиці...

Та коли я в садочку розгорнув «Кобзар» і прочитав «Причинну», «Тополю», «Лілею», я відтоді не зміг вже відірватися від книжки, від славного «Кобзаря».

Думав тоді і питався, чи знайдуться такі діти, як я, щоби так сильно закохалися в Тарасів «Кобзар»?

Таки знайшлися в Негостині діти, які полюбили, як і я, цю золоту книжку.

Та коли почув я, як Андрея Григораш декламувала на святі поезію «Лілея», пригадав своє нелегке дитинство, пригадав як і я вчив Тарасову «Лілею», яку не раз декламував дівчатам на вечорницях. Андрея Григораш – це диво, бо її артистичне декламування мовби серце і душу голубило солов'їним співом, весняним цвітом і липовим шелестом.

Андреї перед великим святом Тараса Шевченка ніхто не дав ні феника, дівчина сама купила за мамині гроші білий матеріал, щоб пошити білу сукню, аби бути подібною до Тарасової «Лілеї».

Всі присутні на цьому святі могли побачити Андрею в білій довгій сукні декламуючи «Лілею».

Бажала бути на кілька хвилин Тарасовою Лілеєю.

Як гарно, як гарно...

Я певний, що Тарас, геній славної України, дивився з небес на Андрею, коли декламувала його поезію і, мабуть, сказав їй:

«Дякую тобі, молода дівчино, негостинська квітко, україночко дорога, за прекрасне декламування, ти моя гордість, ти моя Лілея, яка ніколи не зів'яне».

Може, хтось після цього скаже, що у мене є дуже багато уява.

Щоб бути знаменитою ученицею і триматися вірно поезії, переживати її, вивчати її, бути завжди з нею на найвищому рівні треба вчитися, ночей не досипати задля успіху, а не щоб засоромитися і почервоніти перед українською поезією.

Бачивши всі грамоти, які Андрея одержала за декламування, я думаю, як поет, що це можна зробити тільки Негостинська квітка.

Михайло ВОЛОЩУК

Фото автора

Сумна звістка

Марія Віоріка Бойчук народилася 1956 року в Негостині Сучавського повіту в сім'ї Анни і Дмитра Григорчуків, які дуже раділи дівчиною.

Коли Марія Віоріка піросла, виглядала на ангелятко, вуста, мов намальовані, личко ніжне, а з-під густих брівок сяли, як дві зірки, карі оченята.

Марія Віоріка росла, розквітала, а вже в першому класі учителька замітила, що дівчинка має гарний голос.

Потім, коли в Негостину прийшов учитель співу Валеріан Янош, замітив, що дівчина талановита, співає чудово.

З часом, пан Янош заснував великий хор у Негостині (понад 80 осіб) і залучив до нього Марію Віоріку, яка стала солісткою цього хору.

Хотів би підкреслити, що там, де Марія Віоріка співала, там її завітчували бурхливими оплесками, бо люди любили її голос та її українську пісню.

Співала на різних сценах в Негостині, Балківцях, Марицеї, Сереті, Радівцях, Тульчі, співала і в Бухаресті на сцені «Аренеле Романе», де виконала прекрасно пісню «Пшениця золота».

Любила пісню, як сонячний день, була швидка, як ластівка.

Але в Італії, в місті Торіно, однієї холодної ночі Марія Віоріка зупинила свій лет, як поранена перепілка.

У сні її втомлене серце перестало битися у грудях.

Це момент, коли її дух вознісся на крилах щербатої долі в небеса, щоб перед Всевишнім, на славу йому, заспівати нову пісню.

Одружившись, жила в Бухаресті, була членом СУРу.

Любила українську землю, мову українську, маму свою, свого чоловіка Михайла, свого єдиного синочка Флоріна, який закінчив чотири факультети.

Марія Віоріка дуже часто відвідувала свою маму в Негостині.

Останнього часу мама казала своїй донечці: «Не йди більше в Італію, шануй своє здоров'я і живи біля мене, бо коли ти в Італії, я чуюся як сирітка, як безнадійна людина...»

Марія Віоріка обняла свою зажурену маму Анну, сказавши: «Ще раз піду, останній раз, потім більш нікуди, приїду з своїм чоловіком Михайлом в Негостину і тут проживем, скільки днів нам дасть Господь...»

Поїхала в Італію і більше не повернулася до своєї матері.

В Торіно дуже її любили і поважали за роботу і за її сумлінність в усьому.

Бо тоді, коли її серце зупинилося битись, італійці заплакали за україночкою, за негостинською квіткою, яка в нашії пам'яті ніколи не зів'яне...

Перед бечковою неділею я зустрівся з рідним братом померлої Віктором Григорчуком, головою СУРу Яссах. Був зажурений, я не бачив на його обличчі нічого, крім суму та сліз.

Його щоденний добрий настрій зник з тієї миті, коли почув, що сестри уже нема.

Не приходилося вірити Вікторові, не думав ніколи пережити таку драму. Тоді вперше в житті відчув як жура гне його додолу, як буйний вітер Шевченкові верби.

Віктор при тій зустрічі попросив мене написати про цю сумну подію до «Українського вісника».

Михайло ВОЛОЩУК

МІРЧА ГРИГОРАШ

«упав» на барикадах дому культури

(Спогад)

В Негостині діє дім культури ім. Назарія Яремчука, зведений на місці колишнього будинку культури ім. І. Франка.

Отже, після Революції 1989 р. зводиться великий, світлий будинок культури з двома залами: одна для концертів, а інша для розваги, весіль, танців, з кухнею та гардеробом. На південній Буковині пари йому немає! А ще на селі! Перед будинком культури біліє чисте-пречисте погруддя Т. Г. Шевченка – подарунок України для Негостини та негостинців за їхні заслуги в зростанні всього українського на Буковині. Якщо всі дороги ведуть до Риму, то на Південній Буковині всі культурні події, присвячені генію України Т. Г. Шевченку, ведуть до Негостини, де лунають українська пісня та поезія.

Самі негостинці нераз організували концерти, над якими працювали невтомні Микола Майданюк, Михайло Волощук з боку місцевої організації Союзу Українців на чолі з Євсебієм Фрасинюком та тим же невтомним М. Волощуком і Мірчею Григорашем з боку дому культури. Вони відомі на сценах Сучави, Кимпулунгу (з «Буковинських зустрічей»), Радівців, із зустрічей меншин «Співжиття» і навіть України.

Одним із менторів багатой діяльності на культурному полі Негостини був директор дому культури Мірча Григораши, людина скромна, працююча, амбітна. Хоч він був хворий останні сім років і обов'язково мусив відтягнутися на пенсію, наш добрий українець залишився на барикадах до самої смерті, яка скосила його у «Світлий тиждень» Великодня, позбавляючи наше село такої надійної особи, справжнього жертводавця. Якщо хтось запитає недовірливо про нього, мого колега і друга дитинства, то уточнюю, що М. Григораши зараз таки після революції допомагав піднімати нову споруду дому культури цеглину за цеглиною і не самий, а навіть з своїм батьком, який одного нещасного дня попав під грузовик на будівельній площадці і помер. Відтоді Мірча відчував цей дім своїм і свого батька та день і ніч, як шевченківський Перебендя, співав та молився на «світлій могилі», поки сам не пішов за батьком на 59-ім році життя (2004). Останній виступ вокальної групи «Зелений барвінок» не побачив, бо ліг у лікарню і більше звідти живим не вернувся.

Моєму бувшому колегові та другові хай буде земля пухом, хай просвітить зірка на його могилі і хай всі згадують його з любов'ю, якої він, уважаю, заслуговує, хоч, може, десь-колись комусь і провинив. Прости, Боже, його і нас і допоможи нам любитися, поважатися та споминати тих, хто дорогий нам.

І. КІДЕЩУК

Почаївська Лавра

Свято-Успенська Почаївська Лавра знаходиться на заході України. Збудована вона на великій кам'янистій горі.

Ще здалеку виблискують її золоті куполи. Всіх, хто приїжджає на цю Святу гору, дивує вона своєю величчю і красою. Лавра славиться на весь світ своїми святинями: Почаївською і Києво-Братською Чудотворними іконами Божої Матері, відбитком правої Стопи Божої Матері, який Вона залишила на камені у 1240 році, мощами преподобних Іова і Амфілохія.

Лавра красується золотоверхими, древніми храмами. Найбільші з них: Успенський, Троїцький, Похвальний, Печерний. Нещодавно збудовано Літній храм, Каплички на честь 400-річчя перенесення Чудотворної ікони Пресвятої Богородиці і 2000-ліття Різдва Христового, а також реконструйовані старі будівлі під нову книжно-іконну лавку, гостинницю для паломників.

Мати Божа покриває Святим Своїм Омофором всіх, хто приходить помолитися в цю Святу обитель, втішає, допомагає в усіх життєвих скорботах і негараздах.

Явлення Божої Матері на Святій горі

Одного дня до підніжжя гори, що називалася Почаївською, пастухи пригнали отари своїх овець. Неподалік молилися монахи, що жили в печерах цієї гори.

Раптом вершина гори засяяла блискавками – у вогняному стовпі з'явилася Пресвята Богородиця. Пастухи і монахи злякалися, і попадали на коліна. Коли видіння зникло, пастухи встали і побачили, що на камені сяяла Стопа Богородиці-Діви, з якої витікала цілюща вода.

Це відбулося у 1240 році. Освятивши Почаївську гору явленням Пречистої Богородиці, Господь благословив заснування монастиря, що згодом переріс в прекрасну велику Лавру.

Сто вовків

Розказував один парубок.

– Як ішов я вчора лісом, – то страховини мені було!.. Ледве втік!

Питають його:

– А що ж там таке?

– Та, мабуть, аж сто вовків як поженуться за мною!..

– Овва!

– Чого – овва! Хоч не сто, а з півсотні було!

– Та їх і в лісі стільки нема.

– От, же й не вірять! Я ж кажу, що, мабуть, з десяток гналося!..

– Та ну бо не бреші!

– Та хіба б я брехав! Я ж кажу: як на поліг за мною вовк!..

– Та де ж ти його бачив?

– Ну, їй-Богу ж, поза кущем щось: шелесть!.. шелесть!..

Любина казка

Люба каже своїй мамі:

– Мамусю, ти любиш слухати казки?

– Люблю, дитино.

– Може хочеш, щоб я тобі сказала казочку?

– Скажи, залюбки послухаю.

– Чи сподобається вона тобі?

– Напевне сподобається.

– Вона дуже коротенька.

– Та ти кажи вже!..

– Був собі раз гарненький збаночок на квітки, і стояв він на столі, а я... зачепила його якимось, а він і розбився.

По щирості

Один батько прийшов з міста, дає своєму синові медяник та й каже:

– На, Васильку, та поділися з Петриком по щирості.

– А то як діляться по щирості? – питає Василько.

Батько каже:

– Отак, синку: як переломиш медяник, то даси більшу половину Петрикові, а собі меншу. Це зветься – по щирості.

– То дайте Петрикові медяник, хай він ділить по щирості, – каже хитрий Василько.

Батько і син

У вуйка Петра був син, веселий і хитрий хлопчик. Вуйко Петро любив свого сина і прощав йому всі помилки. Хлопчик подеколи обдурював свого батька.

Одного разу до вуйка Петра прийшов його приятель і приніс великий шоколад. Але в той час сусіда запросив вуйка до себе. Вуйко боявся, що коли він піде до сусіда, син поїсть весь шоколад. Тому батько сказав сину:

– Хлопчику мій, бачиш цей шоколад? Його приніс мій ворог. Він хоче, щоб я помер. В ньому є отрута. Навіть не можна приблизитися тобі до нього, інакше ти помреш.

Коли батько пішов, розумний і хитрий син поїв весь шоколад. Потім почав думати, як обдурити батька. Він взяв батьків ніжик і поламав його.

Як батько прийшов додому, він побачив, що син дуже плаче.

– Чому ти плачеш, мій синку? – запитав він.

– У мене велике горе, батьку, – відповів син.

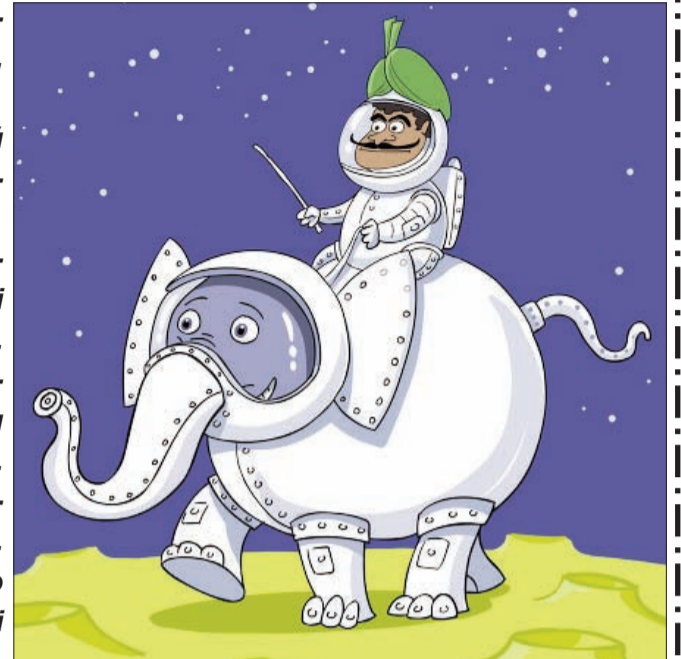
– Я взяв твій ніжик і нехотючи зламав його.

Тоді я подумав умерти і поїв шоколад.

Бачиш, ти сказав, що в нім велика отрута. Ось я сиджу і чекаю, коли помру.

Вуйко Петро глянув на сина і сказав:

– Ти, здається, хочеш бути хитріший ніж твій батько, синочку мій!

Алекс КОРНИЦАН
учень Х-го класу

Наталя Музика

Ішов дощик на базар

(Віршована казка)

Ішов дощик на базар
Продавати свій товар.
Він поклав дрібні краплинки
До торбинки, до хмаринки.
А дірява та хмаринки
Розгубила всі краплинки,
І краплинки-намистинки

Не купив ніхто на ринку.
Всі сховались попід дах:
Не торгівля – просто жах!

І заплакав дощик рясно:
«Ой, порвалася невчасно
Сіра хмарка-вередука –
Вітер-злюка в неї дмухав.
Треба крам свій рятувати,
Хмарку-торбу зашивати».
Тепле сонечко почуло,
Промінь-голку простягнуло,
Дірочки позашивало,
Слізки дощику втирало.
Дощик плакати перестав:

«Не піду більш на базар,
А піду у поле, в ліс,
Щоби гарний колос ріс,
Щоб гриби росли-товстіли,
Ягідки щоб червоніли.
Щоб всміхалася травичка,
Буду пестити їй личко,
Буду поле поливати
І дерева умивати».

Радісно поморщив носик,
По калюжам побіг босий
І поніс дощинки в жменях
Напувати світ зелений.

На городі

Слова Людмили ДОРОШ

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Moderato

voice

Сніг зля-кав-ся сон-ця І ку-дись у-тік, -----

Ски-нув пан-цир-кри-гу, Зад-зюр-чав по-тік. -----

Лас-тів-ка гніз-деч-ко По-під да-хом зви-ла.

Я й мо-я ба-бу-ся Взя-ли-ся до ді-ла:

Сніг злякався сонця
І кудись утік,
Скинув панцир-кригу,
Задзюрчав потік.
Ластівка гніздечко
Попід дахом звילה.
Я й моя бабуся
Взялися до діла:

Я грядки копала,
Бабуся садила
В щедру матір-землю,
Щоб вона родила:
Редиску й цибулю,
Помідори, й дині,
Щоби був достаток
У нашій родині.

Сторінки склала Тереза ШЕНДРОЮ

Михайло ТРАЙСТА

(Продовження з попереднього числа)

Михайло Бандас виріс сиротою. Ще не сповнив п'ять років, коли його батька розчавило дерево на заробітках у боршанських лісах, тому мало чого пам'ятає про нього. Знає його найбільше з фотографії, що висить в дерев'яних рамках на стіні у великій кімнаті. На цій фотографії батько і мати, мабуть, перед вінчанням. Про це свідчить закосичена крисаня батька та вінок матері. Батько у високих шкіряних, військових, мабуть, черевиках, в зелених гусарських штанах, підперезаний широким чересом з дев'ятьма пряжками, і в гарній бавов'яній руській сорочці. Мати теж врочисто вдягнена, в лагових топанках, в нямиській спідниці, і теж у вишитій сорочці. Між ними високий дерев'яний столик, на ньому ваза з білими трояндами; батько і мати тримають руки на столику. На зворотньому боці фотографії хтось написав хімічним олівцем фіолетового кольору: «Емлеток* 1921 року – Бандас Василь + Дубей Марія». Значить, у той момент, вони ще не були одружені.

Марія, Михайлова мати, хоча і залишилась молодою вдовою з двома дрібними сирітками, п'ятирічним Михайликом та трирічною Марусею, більше заміж не хотіла виходити. Багато гордих в той час легінів намагалося сватати її. Їй було тільки двадцять три роки, багато з її ровесниць ще не встигли заміж вийти.

Із зазвисті дівки та молодичі почали вигадувати про неї всякі брїхні-небилиці, що нібито вона ворожить та обмивається зіллям і тому легіні так побиваються за нею. Інші говорили, що ходить на Діл, бо там живе старий дід-ворожбит, який обкурює її корінцями німиці, щоб мужчини гинули за нею.

Маріїна родина, і навіть родина покійного мужа, радили їй вийти заміж. Бо лиш так заткне рота лихим людям, і тоді перестануть вигадки про неї, а по-друге, легше з чоловіком коло хати, бо то не фіглі ростити двоє дрібних діточок без батька. Марія тільки посміхалася і, гірко зітхаючи, відмовлялася.

– Вони не мене сватають, а добро, яке наприязнував Василь і за яке заплатив життям.

Я вже була одруженою і була щасливою з Василем шість років. Якщо доля така, щоб наші діточки зісталися сиротами без батька, то нехай так і ростуть здорові, не буду я їм шукати другого батька, бо хоч яким б він добрим не був, справжнього батька замінити не зможе!..

Та ніяке диво не триває більш трьох днів. Як побачили, що Марія не виходить заміж ні за кого, а пильнує свою роботу, в селі перестали плітки. Навпаки, почали поважати її, і часто Марія ставала прикладом, коли йшлося про якусь вдовицю, яка скоро змагалася вийти заміж: «Ади, Марія Бандасиха молодою вдовою залишилася, з двома діточками і з газдуством на плечах, але не виходить заміж, хоча охочих возом знайшлося б, а інші, старші, але без гашника не обійдуться!»

Тільки Господь Бог знає скільки перебула та перетерпіла Марія, скільки сліз пролила ночами, пртискаючи до грудей голівки заспаних сиріток, скільки разів обмила їхні дрібні голівки гіркими сльозами. А роботи?.. Господи Милостивий, скільки тієї роботи!..

Але в Марії завжди все було в порядку. Земля оброблена, аби не говорили люди, що занепадала й лінива, а землі в неї нема! На Переході нива на цілий день орати – її парть. На Грицкові теж нива на дві копиці сіна, – Васильова парть, а потім в Грушниках сад і на сім косарів косалова, що їх купили вдвох з Василем. Правда, Василь заробив гроші на заробітках, але і вона не спала... Працювала, збирала садовину, варила горівку, яку продавала Толіянові на Коштіль, а також пряла та другала вовну ногами, ткала килими та джерги, продавала і збивала гріш до гроша, щоб купити землі. Вдома, на Полонинці, теж великий город та нива, крім того ще й два

лази в Стижереті та в Ясіннику. Все це треба було обробити... «Земля дурня любить!» – пригадувала собі Марія Василеві слова.

Крім того, тримала двадцять стрижок, дві корови, телята, та ще й воли. Всі радили їй продати воли. «Бо хто таке бачив, аби баба за волами ходила?..» Та Марія волів не продавала, бо міркувала, що як треба буде наймати возарів, обробитися та обвезтися з поля, то не доплатиться. Вона найняла до волів хромого Пинтиша, який припадав їй далеким родичем. Пинтиш радо ходив з волами, обробляв все, що тільки треба було, возив дрова на зиму. За те хоснувався волами і для своєї потреби, возив сіно та дрова людям, заробляючи якийсь гріш, бо дуже бідно мався і був у дітях. Марія допомогала їм скільки могла, наймала Пинтишку працювати на полі, а Оксану, старшу дочку Пинтиша, взяла до себе доглядати дітей.

Вся Маріїна надія була в дітях. Вона уявляла собі Михайлика господарем коло хати, а Марусю гарною дівкою, яка допомагає їй в хатній роботі. Діти були її втіхою, радістю і надією, які допомогала Марії нести свій нелегкий вдовий хрест.

Минав рік за роком і допомога надійшла. Михайлик спочатку пас вівці, доглядав худобу, а від чотирнадцять років взявся за плуг та ішов у ліс по дрова. Якраз старий Пинтиш занепавав на ноги, вже не зміг працювати. Марія не забувала про його сім'ю, Михайлик орав та обробляв їй даробку землі. А Оксана, коли виходила заміж за волошина з Микова, то Марія дала їй два килими, кілька веріт, рушників та парни. І для весілля дала всю горівку, барана, ще й картоплю на гуляш. «Виправила Оксану, як мати рідну дочку» – хвалили її люди.

Не жаліла Марія дітей, Марусю будила на зорях, не давала доспати, гнала в поле разом з робітниками. Старий Петро Дубей, Маріїн батько, часто гримав на неї:

– Що хочеш від дітей, щоб, не дай Бог, закаменіли і не вирости, чи я і твоя мати так поводитися з тобою?..

– Я знаю, що роблю, батьку! Хочу їх вивести в люди, – відповідала старому.

Маруся в десять років вміла і мамалигу зварити, і голубці зробити, і навіть хліб спекти, а прясти, ткати та плести знала ще восьми років.

(далі буде)

Подаємо новий адрес по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKIY VISNEK

Виконуючий обов'язки головного редактора

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Техноредагування і комп'ютерний набір: **Тереза ШЕНДРОЮ**

Редакція: Раду Попеску № 15

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15

Sector 1, București, România